

УДК 351.77

Оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в галузі охорони здоров'я населення органами внутрішніх справ

М. В. Співак,

кандидат юридичних наук, викладач кафедри
адміністративного права і процесу НАВС

Проаналізовані нормативні акти з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення працівниками міліції. Визначені види адміністративних правопорушень у галузі охорони здоров'я населення. Наведена статистика. Зроблені висновки про важливість функції працівників міліції у попередженні правопорушень у сфері охорони здоров'я населення.

Ключові слова: охорона здоров'я, здоров'я населення, профілактика правопорушень, попередження правопорушень.

Співак М.В. Оформление материалов об административных правонарушениях в отрасли здравоохранения органами внутренних дел

Проанализированы нормативные акты по оформлению материалов об административных правонарушениях работниками милиции. Определены виды административных правонарушений в отрасли здравоохранения. Приведена статистика. Сделаны выводы о важности функции работников милиции в предупреждении правонарушений в сфере здравоохранения.

Ключевые слова: здравоохранение, здоровье населения, профилактика правонарушений, предупреждение правонарушений.

Sпивак Marina. Registration of materials is about administrative offences in industry of health protection population of internal affairs organs

In the articles analysed operating normative acts are on registration of materials about administrative offences by the workers of militia. Certain types of administrative offences are in industry of health protection population. Resulted statistics. Done conclusions about importance of function of workers of militia in warned offences in the field of health protection population.

Key words: health protection, health of population, prophylaxis of offences, warning of offences.

Конституція України проголосила Україну демократичною державою, в якій людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнають-

ся найвищими соціальними цінностями, за забезпечення яких держава є відповідальною перед нею. Одним із важливих аспектів існування України як правової, демократичної держави та здійснення в ній адміністративно-правової реформи є створення умов, які забезпечують можливість реалізації прав і свобод громадян для відстоювання своїх законних інтересів. Ключове місце у вирішенні зазначених завдань належить удосконаленню інституту адміністративної відповідальності, в рамках якого важливе місце займає визначення адміністративно-правового статусу його учасників, профілактика і попередження найбільш поширених правопорушень, зокрема в галузі охорони здоров'я населення.

Аналіз адміністративного законодавства, теоретичних напрацювань учених-адміністративістів і практичної діяльності свідчить, що існує досить широке коло проблем і прогалин адміністративно-правового статусу учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення, що потребує його суттєвого удосконалення та набуває особливого значення в контексті адміністративної реформи, особливо коли йдеться про працівників міліції і їх суміжних функцій у сфері охорони здоров'я населення.

Даному питанню свої наукові праці присвятили такі вчені-адміністративісти, як В.Б. Авер'янов, А.І. Берлач, Ю.П. Битяк, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, Н.В. Хорощак, Х.П. Ярмакі та ін.

Учасниками проваджень у справах про адміністративні правопорушення є суб'єкти, які у встановленому законом порядку і формі здійснюють певні процесуальні функції у провадженні в справі про адміністративне правопорушення, конкретний зміст яких залежить від виконуваних ними завдань в даному провадженні¹.

Провадження по справах про адміністративні правопорушення складається із чотирьох стадій: 1) порушення справи про адміністративне правопорушення; 2) розгляд справи про адміністративне правопорушення й винесення в справі постанови; 3) оскарження (або опротестування) постанови в справі про адміністративне правопорушення; 4) виконання постанови про накладення адміністративного стягнення².

Стадія порушення справи про адміністративне правопорушення полягає в складанні протоколу уповноваженою особою або представником громадської організації. Це посадові особи виконавчих органів сільських, селищних рад, органів внутрішніх справ, органів транспорту, громадські інспектори охорони природи та ін. Перелік осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, наведений у ст. 255 КУпАП.

Наявність протоколу про адміністративне правопорушення свідчить про те, що є підстави для порушення справи, причому протокол повинен бути складений уповноваженою особою з дотриманням установленної законом форми. В іншому випадку справа про адміністративне правопорушення не може бути порушена.

¹ Крикун О.В. Адміністративно-правовий статус учасників проваджень у справах про адміністративні правопорушення: автореф. дис на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / О. В. Крикун; Відкритий Міжнар. Ун-т розвитку людини «Україна». – К. : Б. в., 2011. – С. 6.

² Стадії провадження по справах про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/admin_pravo/021.php

З метою встановлення єдиного механізму здійснення Міністерством внутрішніх справ України та територіальними органами перевірок стану додержання суб'єктами законодавства про охорону здоров'я Наказом МВС України від 04.10.2013 року № 950 затверджено Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах внутрішніх справ України. Ця Інструкція встановлює порядок оформлення в органах внутрішніх справ України матеріалів про адміністративні правопорушення, порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також визначає порядок контролю за дотриманням законодавства під час оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення. Інструкцію розроблено відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про безоплатну правову допомогу», Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Указом Президента України від 06 квітня 2011 р. № 383, Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363.

Для досягнення високого рівня дисципліни суб'єктів у частині додержання норм законодавства про охорону здоров'я населення і тим самим забезпечення більш високого рівня захисту прав громадян виникла необхідність встановлення адміністративної відповідальності за порушення в галузі охорони здоров'я населення.

У зв'язку з цим, а також необхідністю боротьби із порушеннями в галузі охорони здоров'я населення як з явищем, що загрожує суспільним відносинам, що відповідають інтересам держави, КУпАП на уповноважених посадових осіб органів внутрішніх справ покладає право складати адміністративні протоколи за:

– ч. 1 ст. 44. Незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах ;

– ст. 44-1. Ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження;

– ст. 46-1. Порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення;

– ст. 46-2. Порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством).

Протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається у двох екземплярах, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

При вчиненні адміністративного правопорушення особами, які досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, уповноважені посадові особи органів внутрішніх справ складають протокол про адміністративне правопорушення. З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено до ОВС.

Відомості стосовно осіб, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до адміністративного будинку ОВС, фіксуються в Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, за формою, наведеною в додатку до Інструкції з організації діяльності чергових частин органів і підрозділів

внутрішніх справ України, спрямованої на захист інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, затвердженої наказом МВС України від 28 квітня 2009 р. № 181, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2009 р. за № 786/16802.

Відомості про осіб, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до громадських пунктів з охорони громадського порядку, дільничних пунктів міліції, фіксуються в журналі обліку доставлених осіб, які вчинили адміністративні правопорушення³.

Перебування доставленої особи в пункті з охорони громадського порядку не може тривати більш як одну годину згідно з ч. 9 ст. 259 КУпАП.

Протокол про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, що виготовлений друкарським способом, на якому проставлено відповідні серія і номер. Усі реквізити протоколу заповнюються чорнилами чорного або синього кольору, крім гелевих, розбірливим почерком, державною мовою. Не допускається закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу, а також внесення додаткових записів після того, як протокол підписано особою, стосовно якої його складено. Протокол складається у двох примірниках, один з яких під підпис вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

При складанні протоколу зазначаються:

- дата і місце його складання (число, місяць, рік, населений пункт, географічна точка);
- посада, спеціальне звання, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол;
- відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (зазначаються повністю (без скорочення) її прізвище, ім'я та по батькові; число, місяць і рік народження; місце народження; місце проживання; місце реєстрації; найменування підприємства, установи, організації, де працює (її посада) або навчається особа; документ, що посвідчує особу (серія, номер паспорта, дата видачі й назва ОВС, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу, яка вчинила правопорушення (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток), дата видачі й найменування підприємства, установи, організації, що його видали); відомості щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності впродовж року (за наявності));
- місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення (суть адміністративного правопорушення повинна точно відповідати ознакам складу адміністративного правопорушення, зазначеним у статті КУпАП, за якою складено протокол);
- частина відповідної статті та стаття КУпАП, згідно з якою передбачена адміністративна відповідальність за таке правопорушення;
- прізвища, місця проживання свідків і потерпілих, якщо вони є;
- пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

³ Про питання щодо застосування адміністративного законодавства України органами внутрішніх справ [...]. МВС України; Наказ, Інструкція, Журнал [...] від 04.10.2013 № 950 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1829-13#n19>.

Якщо в результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі (прізвище, ім'я та по батькові потерпілого, місце його проживання або найменування підприємства, установи, організації, їх місцезнаходження і розмір заподіяної внаслідок адміністративного правопорушення матеріальної шкоди).

При складанні протоколу особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України, ст. 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення буде розглянуто у строки, визначені ст. 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Протокол підписується уповноваженою посадовою особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. За наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, у ньому робиться запис про це.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу та пояснення по суті адміністративного правопорушення, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви відмови від його підписання.

У разі, коли особа, щодо якої складається протокол, не володіє українською мовою, протокол складається за участю перекладача.

Особі, стосовно якої складається протокол, пропонується надати по суті вчиненого адміністративного правопорушення письмове пояснення, яке підписується зазначеною особою. Пояснення може додаватися до протоколу окремо, про що робиться запис у протоколі.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі ст. 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

До протоколу долучаються інші матеріали про адміністративне правопорушення (пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновок експерта, речові докази, протокол про вилучення речей і документів, рапорти посадових осіб, а також інші документи).

Якщо правопорушення вчинено кількома особами, то протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно кожної особи окремо.

Протокол та матеріали про адміністративне правопорушення протягом доби надаються посадовій особі, уповноваженій розглядати справу про адміністративне правопорушення.

У разі вчинення адміністративного правопорушення неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років протокол складається стосовно одного з батьків неповнолітнього або особи, яка їх замінює, відповідно до ч. 3 ст. 184 КУпАП.

У разі вчинення неповнолітньою особою віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених ст. 44, протокол складається стосовно цієї особи.

Правопорушення в галузі охорони здоров'я населення привертають увагу багатьох юристів і науковців. Вони мають певні особливості і тенденції поши-

рення, певне коло суб'єктів, що, окрім працівників міліції, мають право скласти протоколи про адміністративне правопорушення. Роль міліції у припиненні даних правопорушень важко переоцінити, незважаючи на те, що їх кількість невелика. Якщо брати до уваги статистичні дані правопорушень у галузі охорони здоров'я населення, то, за даними Державної служби статистики України, кількість справ, які знаходились у провадженні у 2013 р., становить: за ст. 44 – 5653, за ст. 44-1 – 40, за ст. 46-1 – 895⁴. Відомості про кількість справ за порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством) (ст.46-2), на жаль, не наведені.

Можна зробити висновок, що міліція захищає життя, здоров'я громадян, реалізуючи положення КУпАП, а саме в тій частині, що стосується незаконного виробництва, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах; ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження; порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення; порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством). З метою припинення цих правопорушень Наказом МВС України від 04.100. 2013 р. № 950 затверджено Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах внутрішніх справ України, відповідно до якої міліція складає протоколи за згадані види правопорушень.

УДК 347.9 + 342.7 + 342.9

Деякі особливості судового захисту інформаційних прав людини

В. М. Куруц,

магістрант юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

На основі матеріалів судової практики досліджено особливості захисту інформаційних прав людини. Автором вироблено окремі пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Ключові слова: право на інформацію, право на судовий захист, судовий захист інформаційних прав людини.

Куруц В.Н. Некоторые особенности судебной защиты информационных прав человека

На основе материалов судебной практики исследованы особенности защиты информационных прав человека. Автором разработаны отдельные предложения по усовершенствованию действующего законодательства Украины.

Ключевые слова: право на информацию, судебная защита, информационные права.

Kuruts Vitaliiu. The specific features of court protection of human rights to information

⁴ Адміністративні правопорушення в Україні у 2013 році. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.